

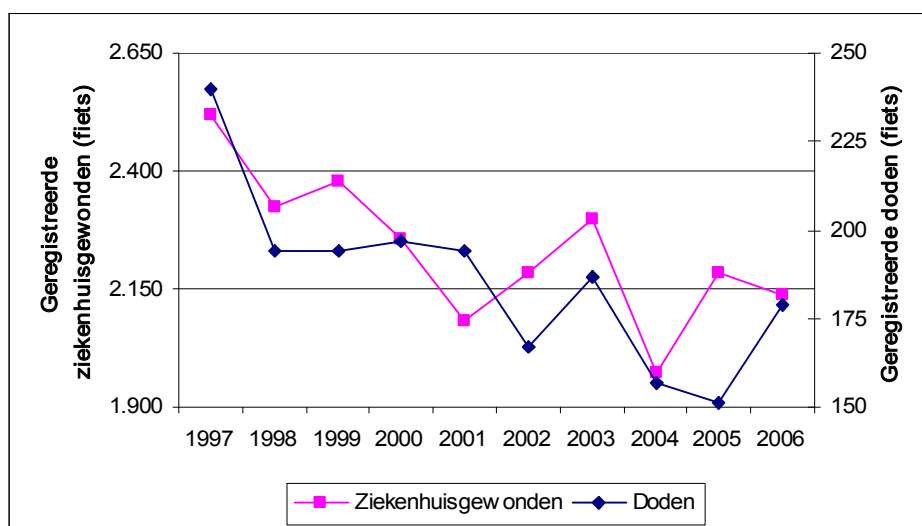
Cijfers over stijging aantal dodelijke fietsongevallen in 2006

Otto van Boggelen, coördinator Fietsberaad, 1 mei 2007 (versie 2)

In 2006 is het aantal dodelijke fietsongevallen flink gestegen. Om enig zicht te krijgen op mogelijke verklaringen is in deze notitie een aantal kenmerken van de dodelijke fietsongevallen op een rij gezet. De nadruk ligt op de vergelijking tussen de cijfers van 2006 en de twee voorgaande jaren. In deze notitie is gebruik gemaakt van de cijfers uit Cognos, de databank van de SWOV. Het betreft op enkele uitzonderingen na cijfers uit de politie-ongevallenregistratie. Omdat hierin sprake is van onderregistratie ligt het werkelijke aantal slachtoffers hoger.

1. Beschrijving van de ontwikkelingen

In 2006 is het aantal fietsers dat omgekomen is met 20 procent gestegen ten opzichte van het gemiddelde van 2004 en 2005. Het aantal steeg van 181 per jaar naar 216 (opgehoogde aantallen). Opvallend is dat het aantal ernstig gewonde fietsers al in 2005 sterk gestegen is en in 2006 weer iets gedaald is.

Bovenstaande grafiek geeft de ontwikkeling van het aantal fietsslachtoffers over de afgelopen 10 jaar weer (alleen geregistreerde aantallen). In deze periode is duidelijk sprake van een dalende trend in het aantal geregistreerde fietsslachtoffers. Deels heeft dit een methodische oorzaak. Een steeds kleiner deel van de slachtoffers wordt geregistreerd door de politie.

Naast deze dalende trend fluctueert het aantal fietsslachtoffers sterk per jaar. De jaarlijkse fluctuatie in het aantal doden hangt sterk samen met het aantal warme zomerse dagen (+25 C) in een jaar. Telt een jaar veel zomerse dagen, dan wordt er aanzienlijk meer gefietst. Het is logisch dat dit ook tot uitdrukking komt in de ongevallencijfers. Daarnaast verschijnen er op warme dagen wellicht meer onervaren of kwetsbare fietsers op de weg. Meer hierover in de notitie '*Weer en fietsverkeer*', die het Fietsberaad binnenkort publiceert.

Het verband tussen een mooie zomer en het aantal dodelijke fietsongevallen wordt bevestigd door de verdeling van de slachtoffers over de jaargetijden in 2006 (zie tabellen in paragraaf 2). In de lente en zomer van 2006 steeg het aantal fatale fietsongevallen met 28 procent, tegen een stijging van 5 procent in de herfst en winter.

Op basis van de cijfers in paragraaf 2 wordt onderstaand een typering gegeven van de toename van het aantal dodelijke fietsongevallen in 2006. Op deze manier kan enig inzicht verkregen worden in de aard van de stijging, maar het is niet mogelijk om op basis van de veranderingen in één jaar trends te onderkennen. Bovendien kunnen veel veranderingen op toeval berusten, omdat de aantallen (gelukkig) te beperkt zijn voor statistische bewerkingen.

Kenmerken van de fietsslachtoffers

- Het stijging van aantal mannelijke en vrouwelijke fietsslachtoffers in 2006 is ongeveer vergelijkbaar. De verdeling over de leeftijden is echter verschillend. Bij de mannen is ook een stijging te zien in de jongste leeftijdscategorie. Het aantal jongens dat omgekomen is in het verkeer is gestegen van 12 naar 21. Bij de meisjes is daarentegen juist een afname van het aantal fietsslachtoffers te zien.
- Bij ouderen is het aantal fietsongevallen over de hele linie sterk gestegen, zowel bij mannen als vrouwen. De stijging onder oudere vrouwen is echter veel groter dan onder oudere mannen. Het aantal vrouwelijke fietsers ouder dan 80 jaar dat omgekomen is, is zelfs meer dan verdubbeld.

Kenmerken van de omgeving

- De toename van het aantal dodelijke fietsongevallen heeft vooral plaatsgevonden op wegen met een maximum snelheid van 50 km/uur (+44%) en 60 km/uur (+144%). Op wegen met een maximumsnelheid van 30 km/uur en 80 km/uur zijn minder ernstige fietsongevallen gebeurd.
- Alleen binnen de bebouwde kom is het aantal fietsslachtoffers gestegen. Buiten de kom is sprake van een lichte daling. Er is buiten de kom dus wel een verschuiving geweest van 80 naar 60-wegen.
- De stijging heeft zich vooral voorgedaan in verstedelijkte gebieden. In kaderwetgebieden is het aantal dodelijke fietsongevallen gemiddeld met 80 procent gestegen, terwijl het aantal in niet-kaderwetgebieden gemiddeld licht gedaald is.

Kenmerken van de ongevallen

- Fietsers zijn in 2006 vaker betrokken geweest bij eenzijdige ongevallen en kop/staat ongevallen. De meeste fietsers komen echter nog altijd om het leven door een aanrijding in de (linker) flank.

Kenmerken van de tegenpartij

- In de meeste gevallen is de tegenpartij een personenauto. Het aantal personenauto's dat betrokken is bij een dodelijk fietsongeval is bovengemiddeld gestegen (+30%). Ook het aantal fietsers dat om het leven komt door een botsing met andere fiets, is procentueel sterk gestegen. Het gaat echter om kleine aantallen (4 fietsers in 2006).
- Opvallend is de sterke toename van het aantal vrouwen dat als tegenpartij betrokken is bij dodelijke fietsongevallen (+62%). Toch is nog altijd in de meeste gevallen de tegenpartij een man (72%).
- De tegenpartij is vaker van middelbare leeftijd.

2. Tabellen

Ontwikkelingen naar ernst

In onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van het aantal doden en ziekenhuisgewonden weergegeven volgens enerzijds de politieregistratie en anderzijds de opgehoogde aantallen.

Ontwikkeling fietssslachtoffers naar ernst	Politieregistratie		Opgehoogte aantallen	
	Doden	Ziekenhuis- gewonden	Doden	Ziekenhuis- gewonden
1987	311	3093		
1988	282	3074		
1989	332	3447		
1990	304	3278		
1991	238	2880		
1992	244	2694		
1993	241	2607		
1994	269	2681		
1995	267	2495		
1996	232	2491		
1997	240	2517	264	
1998	194	2325		
1999	194	2380	227	
2000	197	2256		6490
2001	194	2084	225	6270
2002	167	2186	195	6680
2003	187	2300	219	7440
2004	157	1974	180	7110
2005	151	2186	181	
2006	179	2139	216	7460

Kenmerken dodelijke fietsongevallen

In onderstaande tabellen worden steeds verschillende kenmerken van de dodelijke fietsongevallen in 2006 belicht. In de eerste plaats wordt de procentuele toe- of afname ten opzichte van het gemiddelde over 2004 en 2005 weergegeven. Als het om een relatief groot deel van de slachtoffers gaat, wordt deze ontwikkeling ondersteund met een kleurtje (groen = afname; rood is een toename groter dan 20%). In de volgende kolommen worden de absolute toename en de aantallen in 2006 vermeld (meestal volgens de politieregistratie).

Jaargetijde

Jaargetijde	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
Herfst, winter	5%	4	82
Lente, zomer	28%	21	97

Kenmerken fietsslachtoffers

Geslacht slachtoffers*)	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
man	21%	23	130
vrouw	18%	13	86

*) opgehoogde aantallen volgens CBS

Leeftijd en geslacht slachtoffers*)	Mannen			Vrouwen		
	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
0 tot 20	68%	9	21	-29%	-5	12
20 tot 40	5%	1	10	-91%	-11	1
40 tot 60	-9%	-2	20	60%	9	24
60 tot 80	25%	11	52	38%	9	31
80 jaar of ouder	23%	5	27	157%	11	18
totaal	21%	23	130	18%	13	86

*) opgehoogde aantallen volgens CBS

Kenmerken omgeving

	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
Maximum snelheid			
30 km	-25%	-4	12
50 km	44%	32	104
60 km	144%	13	22
80 km	-26%	-11	32
Onbekend	-22%	-2	7

	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
Bebouwde kom			
Binnen	32%	29	121
Buiten	-2%	-1	58

Regio	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
Samenw. Regio Twente	155%	9	14
Knooppunt Arnhem-Nijmegen	14%	1	4
Bestuur Regio Utrecht	0%	0	4
Regionaal Orgaan Amsterdam	113%	9	16
Haaglanden	100%	5	10
Stadsregio Rotterdam	69%	5	11
Samenw.verb. regio Eindhoven	60%	5	12
Totaal kaderwetgebieden	80%	32	71
Groningen	33%	2	8
Friesland	-44%	-6	7
Drenthe	-50%	-3	3
Overijssel (overig)	0%	0	5
Gelderland (overig)	17%	3	21
Utrecht (overig)	25%	1	5
Noord-Holland (overig)	-17%	-3	12
Zuid-Holland (overig)	-4%	-1	11
Zeeland	400%	8	10
Noord-Brabant (overig)	-45%	-10	12
Limburg	17%	2	14
Flevoland	-100%	-1	0
Totaal provincies (geen kwg)	-6%	-7	108

Kenmerken ongeval

	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
Aard ongeval			
Overig eenzijdig	22%	4	22
Kop/staart	52%	6	16
Frontaal	-24%	-4	13
Flank	19%	20	128

	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
Aangrijppunt eigen voertuig			
voor	34%	15	60
rechter flank	-5%	-2	29
achter	33%	3	12
linkerflank	14%	10	78

Kenmerken tegenpartij

	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
Vervoermiddel tegenpartij			
Auto+motor	30%	20	87
Vrachtauto	18%	6	40
Lopen, overig	4%	1	24
Bestelauto	-24%	-6	17
Bus	25%	1	5
Fiets	167%	3	4
Brom- en snorfiets	0%	0	2

	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
Geslacht tegenpartij			
Man	9%	11	129
Vrouw	62%	13	34
Onbekend/nvt			5

	2006 tov gemiddelde 2004+2005	Toe- of afname absoluut	Aantal doden in 2006
Leeftijd tegenpartij			
0-18	33%	1	2
18-39	8%	7	85
40-60	38%	17	62
60+	7%	1	15